Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Eugenio Iza Mujika

Arama, Gipuzkoa (1935)

Aurkibidea

Biografia

Eugenio Aramako Aiestazuri baserrian jaio zen; gurasoak legorretarrak zituen. Aramako eskolan ibili zen umetan; eta, Beasaingo fraideetan, 15 urte bete zituen arte. Eskola bukatu eta aroztegi batean ofizioa ikasten aritu ondoren, Indarren hasi zen lanean. Bertan ibili zen erretiroa hartu zuen arte. Elkarrizketa bere emaztearekin batera egin zitzaion, Martina Urretabizkaia, hura ere aramarra. Aramako hainbat kontu aipatu zizkiguten.

Zintak

ARM-002

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data**: 2012-01-25
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elexpuru, Juan Martin

ARM-003

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data**: 2012-01-25
- **Iraupena**: 57 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Denak batera eskolan

- **Erref**: ARM-002/005
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:09:14. **Bukatu**: 00:10:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Neska eta mutil, denak batera egoten ziren eskolan. Hamabi urte arte, gustua hartzen hasi zirenean utzi egin behar. Asko aldatu da Arama ordutik hona.

Transkripzioa
-Ta umetan nola bizi ziñaten Araman?
M-Umetan pos felizes gauza gutxikin konformatzen giñen ta.
E-Hor do gure alaba txikitzekoa.
M-Alaba bai baiño gu.
E-Eta semea hor beste alden. Seme alabak dauzku. Han illobak.
M-Ba umetan osea eskola, eskola ikasi behar genun garaien etxea lanea. Ni ibili nitzen Araman eskolan, nazionaleta, urdun zan, bueno! Zea klase guztitakok eoten giñen zaharragok gaztegok denetati.
E-Daneti, dana nahasi.
M-Eta...
-Zenbat urtetik zenbat urtea jun ziñen zu?
M-Ni hamabi arte, urduntxe gustoa hartu nionen ikasteko gogoi utzi in behar.
E-Ikasi behar gendunen fuera lanea.
M-Eta e, baiño bialdu niñuen, Ordizia etorri nitzen ni, beeatzi urtekin mojata, ta hor bazkaltzea ta erdearea ba hobetogo itteati, eta hamabi urte arte hor.
-Eta Araman esan zenu dana, edade guztitakok eta...
M-Edade guztitakok.
E-Danak nahasin.

M-Edade guztitakok, maixue juten zan ta edade guztitako...
E-Ni’re bai igual.
M-Hau’e bai ta esango nuke zaharragok, gaztegok, dena.
-Eta neskak mutillakin?
M-Bai.
E-Hoi da, hoi zan Arama.
M-Garai baten.
E-Gure eskolako Arama hoi zan.
-Hoixe besteik ez e?
M-Ez.
E-Hoixe bakarrik.
M-Hoixe
E-Hor eliza ta etxe horren tarten zan eskolea.
M-Bai.
E-Hoixe da Arama.
-Beittu e!
E-Billatu uain uain Aramati horrea ze aldea daon.
-Bai.
M-Uain juten bazea Arama ikustea ze kanbioa.
E-Hoi uain dala hirurogei urteti gora.

2. Arama, Gipuzkoako herririk txikiena

- **Erref**: ARM-002/006
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:10:50. **Bukatu**: 00:11:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Garai batean Arama Gipuzkoako herririk txikiena zen. 100 bat biztanle zituen. Orain 200dik gora ditu. Pentsa, odolkiak banatzen zirenean, ia etxe guztietara banatzen zen.

Transkripzioa
-Ta baserri asko zeon Araman?Danak ezautzen ziñaten?
M-Bai.
E-Bai.
M-Asko e, Arama txikie, herri txikie...
E-Arama Gipuzkoan izan dan herri txikiña izan zan garai baten.
M-Bai.
E-Gipuzkoako herri txikiña, oain ez da, uain Oreja daola ustet txikiña, ta uain Aramak dauzke, berrehun ta, eztakit hamazapi-hogei habitante o hola, dauzke ta pf, lehen garai beten zan ehun, ehune inguru eo ehunda...
M-Urdun pentsa zazu txerrie iten zan baserrin, bi txerri eo hola izaten, eta olkik, eta olkik e partittu itten zien etxe guzita, baiño gero beste batzekok’e hiltze zuenen...
E-Olkik ordaiñetan.
M-Olkik ordaiñetan esaera dan bezela ematen zien.
-Ya, ya, eta etxe daneta ematen zenduen?
M-Den deneta ez, bazan han’e prefere, zea bazan, amistade izaten zan.
E-Izaten zan hola relazio gehitxona o...

3. Trena gelditu Ibaresko errotan

- **Erref**: ARM-002/011
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:18:45. **Bukatu**: 00:20:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Estraperlo denboran trena geratu egiten omen zen Ibaresko errota parean. Baserritarrek ez zuten goserik pasatu baina kaleko askok ba. Eugeniok erdi brometan esaten zuen berak baserriko andrea hartu zuela, bada ezpada ere.

Transkripzioa
-Estraperlua ta atzian utzi deula ta kontu gehio bakizkitzue hola estaperluanak [...] laguna zan ordun?
M-Estraperloa buf.
E-Bai, klaro horretarik'e...
M-Eta sekretarioak garai hartan!
E-Bazeuken han [...] bat'e bazeuken ta...
M- "Y el secretario!"
E- Horr'e dana prezintauta, gaiña generua euki ta ezin zendun!
M-Ezin zenun!
E-Artoa bazeneuken o ba ezin zendun, galazita zeon dana ta, prenda. Baiño horrek bazeuzke amistadek eta...
M-Baietz ba!
E-Klaro guardia zibillek eta ibiltzen utzi.
M-Ta gauen atzen prezitua jarri, guardia zibillak jakingo zuen atzea preziontoa jarri ta yasta.
-Eta trena geatu iten zala esan dezue?
M-Trena.
E-Trenan bolada izan zan hor geatzen zan halare.
-Ta nun errotan ondon?
M-Bai, karrilla ondon dao ta.
E-Bai, karrila ondo ondon baitauke, kontra kontra.
M-Ta eamate zittuenak, zakuk.
-Aiba!
E-Kontra kontra.
M-Estraperloa, beno hola erosten zittun guradia zibillek eta beste jende zea jauntxok
E-Eta ordun ere Naparroti ta patatakin ta gari, zea bueltan, hor guarda zibillek'e, hemen'e, Lizarrustiko alde hoitan ta guardia zibillek arrapauta bueno komerik ibiltzen zien hor, bizikletan [...] alto eman ta...
-Bai e!
E-Klaro hemen gosea zeon ta, jendea nunbaitteti, eta baserrin ta bueno, baserritan ta etxen itten zan patata itten zan, baserritan ta ez zeon, baiño kalen, kale-kalen, ez diruik, ez janik, mixerie!
M-Bai, nik ez nun pasa mixerik, guk ez genun pasa.
E-Karo, baserrin!
M-Behintzat janarie bagendeuken.
E-Nik, nik kale, nik baserrie hor baiño ya gu kaleko zeak giñen, gure attek'e fabrikan [...]...
M-Askotan diruik ez zan eongo baiño janarie bai.
E-Hok'e ze, zea gutxigo, horreati esaten nun ba nik...

-Janaria zeon bitarten e!
E-Esaten nun nik, esan nionean bati, esan nionen “motel nik bazpare baserriko andrea hartu diat, gure gazte denboran’e gose asko pasau nian ta gosea etortze balinbazat baserrin patata eo izangoek”

4. Hanka bereko zapata parea erosi morroiak

- **Erref**: ARM-002/014
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:23:02. **Bukatu**: 00:25:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Uholdeak izan ziren urtean, 1953an, Tolosako feriatik zapata parea ekarri zuen morroiak, baina biak hanka batekoak. Etxean denak prest haren kontura barre egiteko. Etxekoandreak ordaintzen zion soldata, kartilla ere jarri zion, baina dena gastatzen zuen aukera zuenean.

5. Baserrian pozik eta lasai bizi ziren orduan

- **Erref**: ARM-002/016
- **Iraupena**: 0:00:30. **Hasi**: 00:26:00. **Bukatu**: 00:26:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Oso pozik bizi ziren baserrian. Oraingo gazteak presaka bizi dira.

6. Babarrun-eltzea lurrera bota zutenekoa

- **Erref**: ARM-002/018
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:27:48. **Bukatu**: 00:29:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
Errekan igeri, habiak bilatu, tiragomarekin ibili eta horrela dibertitzen zen txikitan Eugenio. Beheko sua zaintzen geratu ziren Martina-eta behin, eta baba-eltzea bota zuten. Barrez kontatzen du.

7. Garaiz itzuli behar erromeriatik

- **Erref**: ARM-002/020
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 00:29:58. **Bukatu**: 00:32:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromeria asko zen Eugenioren gazte denboran. Bazkal ondoren irteten ziren jaiegunetan. Martina-eta, berriz, ez ziren erromerietara joaten, Ordizia aldera baizik. Plazan musika. Martinak haserre aurkitzen zuen ama berandu helduz gero. Paga ematen zion, baina dena ez gastatzeko esanda.

8. Nazionalistak eta karlistak

- **Erref**: ARM-002/022
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:34:50. **Bukatu**: 00:35:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:
Politikak garrantzi handia zuen: nazionalisten eta karlisten artean, esaterako, gorroto handiak sortzen ziren. Gerra ondoren, gauez eraman eta hildakoak hainbat izan ziren Ordizian.

9. Nafar erreketeen oroitzapen txarra

- **Erref**: ARM-002/023
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:35:42. **Bukatu**: 00:37:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Nafar erreketeak Goierrin sartu zirenean sarraski handia egin zuten, lapurretak eta abar. Jendea baserrietan eta ezkutatu zen, baina hala ere atxilotu eta desagerrarazitakoak izan ziren.

10. Gerra Zibila, gorrotoaren lurraldea

- **Erref**: ARM-002/024
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:37:40. **Bukatu**: 00:39:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Urbasan "Pilatosen Balkoia" izeneko amildegitik behera botatakoak izan ziren gerran. Gerra Zibila azkena da. Gorrotoak luzaro irauten du.

11. Araman soldaduen kuartela

- **Erref**: ARM-002/026

- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:39:52. **Bukatu**: 00:40:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:
Gerra ondoren (1946-47 aldera) Araman kuartela egon zen. Apaiza, Inozenzio Munita, nazionalista zen eta haiei begiratu ere ez egiteko esaten zieten.

12. Apaiz jatorrak Araman

- **Erref**: ARM-002/027
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:40:57. **Bukatu**: 00:43:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Jatorra omen zen apaiza, baina ba omen ziren "soltera" batzuk kexarekin joaten zitzaizkionak edozer gauzarengatik. Ulazia abizenekoa eta Joxe Mari Aranalde bertsozalea ere ziren, beste batzuen artean. Jaiero meza nagusitara. Akolito ere ibili zen. Zortzi egun baino lehen bataiatzen zen umea. Gero "elizan sartzea" egiten zen, eta apaizari oiloa eraman behar zitzaion. Baina Aramako apaizek ez zuten onartzen.

13. Beldurrezko erlijioa

- **Erref**: ARM-002/028
- **Iraupena**: 0:02:01. **Hasi**: 00:43:33. **Bukatu**: 00:45:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Aste Santuan builaka jarduten zuten apaizek pulpitutik. Beldurrezko erlijioa zen hura. Aste Santuan eta ostiraletan haragia jan zitekeen bulda ordainduz gero.

14. Egoskaria jaten zen gehienbat orduan

- **Erref**: ARM-002/029
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:45:34. **Bukatu**: 00:47:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Etxean sortzen zena jaten zen gehienbat orduan. "Egoskaria" ia dena, babarrunak, patatak gaztainak... Garbantzuak jaietan. Bi txerri hiltzen ziren askotan. Gazikutxan gordetzen ziren puskak, karetan kontserbatzen ziren arrautzak.

15. Simaurra eta karea, lurraren ongarri

- **Erref**: ARM-002/030
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:47:25. **Bukatu**: 00:48:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:
Lehenago karea botatzen zen zomorroak garbitzeko. Simaurra, garoz eta orbelez egindakoa zenez, oraingoa baino hobea zen. Soroko fruituak izendatzen ditu.

16. Bababarruna biltzera joandako emakumeen tranpak

- **Erref**: ARM-002/031
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:48:50. **Bukatu**: 00:50:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Garai hartan kanpoko emakumeak ibiltzen ziren babarrunak biltzen arto artean. Behin Martinaren aitak tranpak egiten harrapatu zituen bi emakume.

17. Baserriko lan-tresnak

- **Erref**: ARM-002/032
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:50:18. **Bukatu**: 00:52:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Laian nola egiten zen. Bere denboran ia ez zen egiten baina laiak ikusten ziren alde guztietan. Erreminta zaharren izenak: goldea, karramarroa, "Arrea" (area), alperra, zokor-mazoa eta abar, eta zertarako diren.

18. Harri-erauntsi beldurgarria

- **Erref**: ARM-002/034
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:53:15. **Bukatu**: 00:55:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
1990an harri-erauntsi handia izan zen, dena txikitu zuen. Eugeniok min handia izan zuen buruan harri ale batek jota. Teilatuak eta negutegiak ere apurtu zituen. Zelaian harrapatu zituen eta umea belarrez estali behar izan zuten. Beasain eta Alegi bitartean izan omen zen handiena. Xehetasunak.

19. Nobio garaia: bost urte alperrik galduta

- **Erref**: ARM-002/037
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:58:55. **Bukatu**: 01:00:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:
Nobio garaia: bost urte alperrik galduta, dio Martinak. Orduan dena zen bekatu, musu ematea ere bai. Ordizian zinera joan, plazan dantzan egin, kafea hartu eta iluntzean etxera. Eugenio Martinaren etxera egunero joaten zen lanera, amaginarrebak ikaragarri maite zuen. Amaginarreba neskame egondakoa zen gaztetan.

20. Agurainen mantentze aldera, erdara ikasten

- **Erref**: ARM-002/038
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 01:00:40. **Bukatu**: 01:01:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Eugenio hamar urterekin morroi egon zen Agurainen, erdaraz ikastearen aitzakiarekin. Etxean anai-arreba asko ziren eta tripa bat gutxiago izatea omen zen benetako arrazoia.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com